

Риёзус солиҳийн шарҳи / Риёзус солиҳийн шарҳи / 346-ҳадис

346 – وَعَنْهُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مِنَ الْكَبَائِرِ شَتْمُ الرَّجُلِ وَالدَّيْنِ»، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ؛ وَهَلْ يَشْتَمِ الرَّجُلُ وَالدَّيْنُ؟! قَالَ: «تَعْمَ؛ يَسْبُّ أَبَا الرَّجُلِ فَيَسْبُّ أَبَاهُ، وَيَسْبُّ أُمَّهُ، فَيَسْبُّ أُمَّهَ». مُتَّقِقٌ عَلَيْهِ. [م 90]

وَفِي رِوَايَةٍ: «إِنَّ مِنْ أَكْبَرِ الْكَبَائِرِ أَنْ يَلْعَنَ الرَّجُلُ وَالدَّيْنِ»، قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ؛ كَيْفَ يَلْعَنُ الرَّجُلُ وَالدَّيْنُ؟! قَالَ: «يَسْبُّ أَبَا الرَّجُلِ، فَيَسْبُّ أَبَاهُ، وَيَسْبُّ أُمَّهُ، فَيَسْبُّ أُمَّهَ». [خ 5973]

346. Яна у кишидан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Гуноҳи қабиралардан бири кишининг ўз ота-онасини сўкмоғидир», дедилар. «Эй Аллоҳнинг Расули, одам ўз ота-онасини ҳам сўқадими?» дейишиди. У зот: «Ха, у бироннинг отасини сўқади, шунда у ҳам бунинг отасини сўқади, у бироннинг онасини сўқади, шунда у ҳам бунинг онасини сўқади», дедилар».

Муттафақуṇ алаиҳ. (Саҳиҳул Муслим)

Бошқа ривоятда келтирилишича:

«Қабираларнинг катталаридан бири - кишининг ота-онасини лаънатлашидир», дедилар. «Эй Аллоҳнинг Расули, қандай қилиб киши ўз ота-онасини лаънатлайди?» дейилди. «Киши бироннинг отасини сўқади, шунда у ҳам бунинг отасини сўқади, у бироннинг онасини сўқади, шунда у ҳам бунинг онасини сўқади», дедилар». (Саҳиҳул Бухорий)

Шарҳ: Кўриб турибмизки, бу жуда ҳам нокулай ҳолат экан. Ота-онага раҳмат, иззат-обрў келтиришнинг ўрнига ўзининг беодоблиги ила лаънат, сўкиш келтириш

нақадар бадбаҳтлик.

Сўкиш ёки сўкиниш Исломда катта беодоблик ва гуноҳлар қаторига киради. У ижтимоий алоқаларнинг бузилишига, инсонларнинг ҳақоратланишига олиб келадиган бадхулқлиқдир. Шунинг учун ҳам пайғамбаримиз Мұхаммад Мустафо саллоллоҳу алайҳи васаллам ўз ҳадисларида сўкишни қаттиқ қоралаганлар.

Имом Бухорий, Имом Термизий, Имом Насайй ва бошқа машҳур мұхаддислар Абдуллоҳ ибн Масъуддан ривоят қилган машҳур ҳадисда пайғамбаримиз Мұхаммад саллоллоҳу алайҳи васаллам:

«Мусулмон кишини сўкиш фисқдир. У билан урушиш эса куфрдир», деганлар.

Маълумки, фосиқлик катта гуноҳ ҳисобланади. Шариат кўрсатган чегарадан чиқиб, гуноҳ ишларни қилувчилар фосиқ ҳисобланади. Фисқ диндан чиқишининг бошланиши бўлиб, тавба қилмасдан, ўша гуноҳни давом эттирганлар диндан чиқади. Шунинг учун ҳам ҳадиси шарифда сўкиш фисқ, уруш эса куфр дейилаяпти. Чунки фисқ куфрга олиб борганидек, сўкиш ҳам урушга олиб боради.

Имом Баззор Абдуллоҳ ибн Амр розияллоҳу анҳу дан ривоят қиладилар. У киши пайғамбаримизга санадини етказадилар. У зоти боборакот саллоллоҳу алайҳи васаллам: «Мусулмонни сўкиш ҳалокат жари ёқасига келганлигини англатади», деган эканлар. Жар ёқасига келгандан сўнг унга тушиб кетиш ҳеч нарса бўлмай қолади. Демак, сўкишга эътибор бермай, сўкса нима бўпти, дейиш мутлақо нотўғри ишдир.

Хусусан, сўкишни кўп ишлатадиган беодоб одамлар катта гуноҳларга сабаб бўладилар. Улар олий илм даргоҳларни битирганлар, катта мансабларни эгалаганлар, яхши кийиниб, яхши яшашлари ҳам мумкин. Аммо модомики, ичларида яхшиликка амал қилдирувчи куч йўқ экан, ўзларининг сўзларини тузатолмас эканлар, ким бўлишидан қатъий назар, фосиқ бўлиб, тубан инсон ҳисобланадилар. Ўзаро муомалада биринчи бўлиб сўккан одам катта маънавий жиноят қилган бўлади. Орадаги ҳурмат ва иззат, ўзаро тушуниш пардасини йиртган, ёмонликка йўл очган бўлади.

Имом Ибн Ҳиббон ривоят қилган ҳадисда Ниёз ибн Ҳимор қуйидагиларни айтадилар:

«Мен Пайғамбаримиз саллоллоҳу алайҳи васалламга «Эй Аллоҳнинг Расули! Бир одам мени сўкса, у ўзимдан паст бўлса, ундан ғолиб келадиган бўлсам, менга бирор нарса бўладими?» деб сўрадим. У зот: «Икки сўкишган, обўйини тўкаётган ва ёлғон гапираётган кишиларики шайтондир» дедилар.

Демак, Пайғамбаримиз саллоллоҳу алайҳи васаллам Ниёз ибн Ҳимор розияллоҳу анхуга ўзини сўккан одамга жавоб қайтаришга изн бермадилар. Агар шундай қиласа, икки беодоб шайтоннинг бири бўлиб қолишини англатдилар. Бу нарса ҳар бир мусулмоннинг ёдида доимо туриши лозим бўлган нарсадир.

Инсон ўзининг барча тасаррүфтлари, ишлари, гап-сўзларини идора қила билиши, яхши сўзларни айтиб, яхши амалларни қилиб, ёмон сўз ва амаллардан қайтиши лозим. Исломда нафақат одамни, балки ҳайвонларни сўкиш ҳам манъ қилингандир. Ёш болаларимизни шу руҳда тарбиялаб боришимиз керак. Катталар эса, бу борада уларга ўрнак бўлишлари зарурдир.

Манба: hadis.islom.uz

